

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 8. ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ. Рік I.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ
місячно 120.000 до кінця року 240.000.
В Америці річно 8 доларів.

АДРЕСА:
„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ
місячно рівновартість 8 коп. час.
одно число 1-кч.

Між молотом і ковалом. Льойд Джордж поверне до влади. — Податковій полекші.

Довкола кризи польського міністерства.

Теперішнє міністерство захитане. Йшли переговори, щоб утворити т. зв. коаліційне міністерство, у якому і трохи ліві групи взяли участь. Але й ці переговори розбились і тепер найбільші вигляди на позапарламентарне міністерство, у якого склад входилиби назад Сікорські або Владислав Грабські, Міхальські. Є поголоски, що Пяст з ендецією мають розійтись. Соціалісти не хочуть взяти участі в правительстві і кажуть, що попіратимуть лише тих, які заглянуть теж до кишень кляс посідаючих.

Воюжники і Німці.

Письмо, над яким так довго радили амбасадори і яке мало що не довело до розвалу антанті вислано нарешті до Німеччини 22. ц. м. У цім письмі не ждається вже видалення кронпрінца з Німеччини, за те привертається назад діяльність тзв. контрольної військової комісії, якої завданням буде перевірявати, чи стан збройний Німеччини не переступить меж, дозволених версайським договором

Танки.

В той час, коли Німеччині заливає сала за шкіру закукурічена Франція, не від річі буде пригадати, що між інчим аломило залізни німецькі полки. Були це танки. Впроваджені на поле бою при кінці світової війни (під Камбре 1917 р.) багато причинилися до побіди Антанті. Танки це автомобілі, які місто коліс мають плащі — паси, котрі посувають машину вперед. Ціла машина грубо опанцирена і узброєна скорострільами та гарматами. В середині є 10—12 людей обсади. Танків є два роди: поспішні що роблять 15 км. на годину і тяжкі — 8 км. на год. Німеччина ізза браку матеріялу не могла собі на танки дозволити, а оборонитись перед ними було тяжко. Ілюстрація представляє цілий довгий ряд танків „Ренольта“ в дорозі на фронт.

В імени Річпосполитої Польської!

Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної Прокураторії, що зміст часописи „Новий Час“ число 5. з дня 15. падолиста 1923. р. в артикулах під заголовками: 1) „Пан Вітос про внутрішню ситуацію в Польщі“ в уступі від слів: „Читаєш ці слова до кінця артикулу. 2) „Не можуть згідно вініювати й смерті“ в уступах між словами: сиділи: Але правда... 3) Чому Польща не дістала за границею пожитки?“ в уступах між словами: польського ряду а: Із розмов містить в собі єство злочину з § 65 а) закана карн. узнав докона-

ну в дни 13. падолиста 1923. конфіскату за оправдану і зарядив знищення шлого накладу і видав по думці § 493. з к. заборону дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописи щоби це рішення помістив безплатно в найблищому числі і то на першій стороні. — Невиконання того наказу потягає за собою наслідки передвиджені в § 21 зак. друк. з дня 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. б. ех 1863. а іменно засудження за переступство на гривну до 400 мп. Львів, дня 16. падолиста 1923. (Підпис нечиткий).

Між молотом і кувалдою.

З ласки Антанти створена польська держава опинилася в кліщах двох ворожих сил.

Досі і Німці і більшовики по більшій частині віднекувалися від того, начеб мали намір провадити війну з Польщею. Та чим далі, то одні і другі починають чимраз частіше говорити про цю справу як про річ неминучу. І не лише говорити, а й систематично приготуватися до збройного виступу.

Союз советських республік від довшого часу скупчує біля границь Польщі більші маси червоної армії. В середині республік переводиться мобілізація річників за річниками. Зручна агітація, воєнна пропаганда, яка має на меті викликати воєнний запал і приготувати загальне населення советських республік до нових кривавих розправ.

„Польща не сміє бути вало-перепочкою між советськими республіками а Німеччиною. Вона му-сить бути помостою між одною і другою державою!“ — це клич, який захоплює не лише большевицькі правлячі круги, але й проникає в найширші маси народу.

В тому зміслі промовляють не лише Троцький, Бухарін, Зіновєв Коляров, Кляра Цеткін і другі стовпи російського комунізму, — але й представники українського радянського уряду Затонський, Петровський і другі.

Та на тому не кінець. Домбаль провідник польських комуністів,

рівнож виступив з такоюж самісінкою заявою, а Кон вернувши з закордонної подорожі був предметом одушевлення польських комуністів в Києві і поставлені нині воєнні резолюції прийнято одностайно. На засіданні III. Інтернаціоналу внесок Каменєва на негайне виповідження війни Польщі покищо упав лише двома голосами.

Очевидно до тої самої мети йдуть і німецькі комуністи. Це з одного боку.

А з другого боку показалося, що між німецькими комуністами та націоналістами і монархістами нема різниці в поглядах на „польську справу“. І коли німецькі комуністи неминучість війни з Польщею не поставили поки що на чоло своїх найближчих змагань, то нім. націоналісти цим кличем хотять прямо здобути для себе найширші німецькі маси.

На недавньому зібранні німецьких патріотичних союзів (в якому взяло участь чимало генералів) предсідник Гайслер завізав начального вождя райхсвері генерала Секта обняти диктатуру та завести на ново загальну військову службу і приготувитися до війни з Польщею і Францією.

„Жечпосполіта“ дуже занепокоєна поворотом німецького престолонаслідника до Німеччини а ще більше вісткою, що на днях має вернути також старий цісар Вільгельм до Німеччини. Польський

офіційний орган не вірить в заповнення обох Вільгельмів, що вони не будуть мішатися до політики, а навпаки переконаний, що їх приїзд потягне за собою важкі неспокої.

„Правительство потоптало закони, зломимо конституцію безправним проголошенням нагалих судів і спричинило страшну братовбивчу різню в Кракові, Бориславі й Тарнові. Супроти того Сейм закликає правительство до димісії!“

ПЕРША ТОРЖЕСТВЕННА УКРАЇНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ 12. БЕРЕЗНЯ 1917 р. В ПЕТРОГРАДІ.

Хто мав нагоду бути за революційних часів в Великоросії і на Україні у головних осередках, той нераз був наочним свідком різного роду політичних походів, демонстрацій, маніфестацій.

Однак не знаю, чи найдеться бодай кількох Галичан, які мали нагоду, а щастє бути присутніми і брати активну участь в одній з найкращих, найбільш величавих маніфестацій, яка відбулась 12. березня 1917 р. ст. ст. (25. н. ст.) в Петрограді.

Про сей могутній, величавий похід української кольонії в Петрограді, як приватних людей, так і українського війська писали часописи цілої бувшої російської імперії, не щадячи слів щедрого признання і явної заздрости.

Урядові органи „Русское Слово“

і Мілюкова „Речь“ заповнили цілі перші сторінки своїх часописів.

Я лично не почувую себе так сильним в пері, аби вірно змалювати велич того, що в той день бачив, тому повну уяву і викінченне, змушений полишити самим читачам.

Похід отвірало три козаки на конях. По середині їхав старий сивоусий козак у білім кубанським одягу, без відзнак держучи при рамени старинний український прапор; на цей празник відістав його проф. Вовк з імператорського музею.

Під стариком гнав баский, білий араб і кресав копитами іскри. Постає іздця була така гарна, що цікаві видші, Москалі, питали один одного: „Сто гетьмана вибраті — сто малоросійській гетьман!“

Рядом праворуч і ліворуч їхало двох молодих козаків, в одягах українських старшин шіснацятного століття. Їх півдикі, рослі, степові коні-ворони були одіті в срібний наряд.

Три вершники-провідники їхали

поволі вперед найширшою вулицею Петрограду — Невським проспектом до Ісаківського Собору. Була година десята вранці.

За ними у віддалі десяти кроків, їхав верхом сотник, широкоплечий козак — зі синьо-жовтим знаменем, на яким були виразно золотом виткані слова: „Нехай живе вільна Україна!“ а там нісся повний ескадрон вибраних соколів України, четовими лавами ще в одягах прибічної чети бувшого імператора Николи II-го.

Перша чета — білі коні, друга — чорні, третя — солонка (жовті). У всіх іздців були на рукавах синьо-жовті повязки.

Гарний вигляд кінноти, яка займала шириною майже цілу вулицю, притягав очі глядачів, а публіка, яка щільно виповнила вікна, величезних кам'яниць, не віднімала далековидів від очей. Дорого оплачені місця в бальконах, прикрашених тільки червоними революційними прапорами, були заняті найзамож-

Нинішня територія Української Народної Республіки.

Знайомлючись з деякими з міжнародних договорів останніх літ, приходимо до висновку, що Українська Народна Республіка ще нині, в 1923 р. має свою державну територію і то не в Тарнові, не на Алєї троянд (róz), а таки на рідній, українській землі. Річ у тім, що по Варшавському договору Уряду У. Н. Р. з Польщею, державна границя цих двох республік мала проходити більше-менше по річці Горині. Арт. 3-й того договору принає Українській Нар. Республіці всю територію, якою Польща вже володіє або яку дістає від Росії дорогою оружною чи дипломатичною на схід від зазначеної лінії (Горині). Як відомо, Рижський до-

говір, відрізав від кол. Росії частину української землі на схід від Горині. Територія ця складається з частин повітів Кременецького, Заставського і др. Згідно з арт. 3-м Варшавського договору, ці землі Польща признала У. Н. Республіці і ми можемо лишень дивуватися, чому Уряд з Тарнова не вибирається на свою територію, не скликає там парламенту, не признає своєї адміністрації. Уряд має прекрасну можливість на ділі ще раз підтвердити вірність своєї думки, що українська нація може державно відродитися лишень на обмеженій території, а укріпившись на ній, відискати решту земель від сусідів.

Кінець турецько-совітського кохання.

Ще рік тому назад Турки придушені Антантою і Греками заприязнилися із совітською Росією і Україною. Підписано було окремі союзні договори. Доки Туркам потреба було помочі Росії доти ганькалися з большевиками, але вже по льозанській конференції турецько-

большевицьке братанне зачало рватися. А се тому, що Туреччина заключила корисний мир з Антантою і Греками і зговорила з Англією, отже не потребувала помочі слабої Росії. Крім цього диктатор Туреччини Кемаль-паша зачав побоюватися комуністичної пропаганди, яку в Ту-

реччині провадив заприязнений совітський уряд. Від льозанської конференції з дня на день виступали шораз то нові турецько-большевицькі непорозуміння, підсичувані зручно через Англію, яка має великий вплив в Царгороді. Большевики зачали цькувати на вічах на недавніх союзників. Дійшло вкінці до того, що комуністи зневажили і пограбили турецького конзуля і урядників в Ерівані на рос. Закавказю. Уряд турецький вислав зараз гостру ноту до Москви, жадаючи відшкодування та покарання винувників та інших упокорюючих для большевиків вимог. Звісний герой Туреччини і побідник Греків генерал Ісмет-паша заявив прилюдно, що: коли московський уряд не вповнить всіх вимог, зазначених в ноті, тоді Туреччина уживе насильних средств, як свого часу Італія проти Греції.

В цей спосіб совітський уряд стратив ще одного союзника. Показалося, що турецько-російський союз був штучний і хвилиний.

Туреччина після побіди запровадила у себе республіку. Її столицею є маленьке місто в Малій Азії Ангора. В Царгороді живе каліф, тобто найвищий достойник магометанської релігії. А найбільші впливи в Туреччині ще й досі мають Англіїці, хоча вони свої війська вже забрали і хоча очистили Царгород і дарданельські протоки.

Щирою публікою, кінематографістами і фотографами.

За кіннотою йшли поважно в трох рядах представники майже усіх більших народностей бувшої російської імперії. Були там, Росіяни, Українці, Поляки, Грузини, Фіни, Татари, Литовці, Білорусини, Лагиші, Вірмени, Естонці, Євреї, Німці, Китайці, Японці і много інших. Представництво, було по змозі, заступлене процентово.

За ними йшов укр. петербурзький, революційний комітет і поважніші представники петербурзької укр. кольоні: бл. п. проф. Вовк, бл. п. Наронович, живчик українізації в Петрограді, інж. Лимичук, інж. Сидоренко, п. Стешенко, інж. пані Шевченко, адв. Корчинський, вищ. уряд. мін. закорд. діл Росії Олександр Шульгін, Волод. Винниченко, п. Струтинська Ліда, п. Лотоцький, у якого гостив відтак митрополит Шептицький, п. Чечиль, п. Саєвич, др. Кушнір і много других, заслужених людей, яких імен

не пригадую собі. За ними йшов в порядку сильний, мішаний хор. Брали участь в ньому також співаки і співачки б. імператорської марійської опери.

За хором студенти і студентки університету і політехніки. За тими ученики і учениці середніх шкіл по дев'ять у ряді. Це все старші і молодші діти заможніших Українців-Петербуржок і жителів України, які черпали знання в найліпших шкільних закладах Петрограду. — Серце радувалось на вид такої великої кількості золотої молоді Українців.

Вслід за тими двигалась кількатисячна маса жителів Петербурга Українців.

Їх похід замикала військова капеля моряків і вела за собою більше як дві тисячі моряків Українців з Кронштату і побережа Фінляндії. На чорних їх одягах виділялась українська кокардка. Дальше ритмічним кроком ішов, сила і гордість

Ширіть „Новий Час“!

Народу, — перший, ніколи незабутий у всеросійській революції, гвардейський, зложений тільки з Українців, Преображенський полк, який був висланий столичним комендантом дня 23. лютого 1917 р. для подавлення революції на приказ імпер. Николи II го в столиці. Преображенський полк перейшов в повнім своїм складі на сторону мас без одного вистрілу. За ним полк Семеновський і часть Ізмаїлівського.

Три полки йшли витані оваційно публікою.

Полки несли синьо-жовті і червоні знамена, На усіх напись: „Слава Вільній Україні!“, „Нехай живе Свобідна Україна!“ За піхотою йшла тяжка, полева і легко-гірська артилерія.

Цілий похід замикала кавалерія — козаки зі списами.

За козаками непроглядна товпа народу.

По боках ланцюх з молодих і старих, які держучись сильно за

По той бік греблі.

Україна — кормильницею Москви.

Зі всіх Советських Республік зібрано цього року 132 мільйонів пудів податку, в чім з України стягнуто 66,589.400 пудів, себ то приблизно половину цілого збору.

Коли прийняти, що Україна становить одну десяту частину європейської Росії, а п'ятьдесятину цілої (європейської і азійської) Росії, то побачимо наглядно, що вона і далі остається кормильницею Москалів.

Урядова інформація про українізацію.

До Харкова приїхав знаний шведський журналіст Данглс. Він зайшов до секретаря Всеукраїнського Виконкому Буценка і ціка-

вився — культурними питаннями України.

Секретар Буценка заявив, що на Україні є дві державні мови: українська і російська. Губернські установи зносяться з центральними установами Всеукраїнського Виконкому на українській мові. Діловодство і розправи в суді ведуться на такій мові яка вигідніша і для сторін і для судіїв. Дуже часто послугується українською мовою по судах. — Школи поступенно українізуються. Нищі школи вже майже цілком українізовані. Вищі школи українізовані вже на 60%. Поруч українських нищих шкіл є ще школи російські жидівські, польські і німецькі. — Українізація установ закінчиться в 1924 році.

Молодість в сімдесятих році життя.

Ще раз Америка, ще раз та країна винаходів і чуд!

Славний американський хемік Ірней ді Понт оголосив, що зроблені досліди в медицині доведуть вже небагом до винайдення середника, при помочі якого будемо в спроможности заховати молодість вище 70 років.

Дуже правдоподібно — каже той вчений — що скоро теж винайдуть середник, який так зміцнюватиме наш організм, що ми обходитимемося без сну. Як сьогодні потрібно до належного вивочнику пере-

січно сім годин сну, так, уживаючи нововинайдений середник, не потребуватимемо спати ні хвилини.

Мало того!

Є правдоподібно, що буде винайдена пожива, яка не буде спричиняти ніяких жолудкових болів. А тому, що жолудок є завсіди причиною всяких недуг і тої причини вже не стане, — не хоруватимемо ніколи.

Словом, радуймося! Рай на землі близько! Чи це тільки фантазія, здається, наше покоління ледви чи переконається.

Боротьба з вітряками.

Органи польської влади заповіли знова боротьбу з доріжною. В тій

цілі будуть установлені максимальні ціни на всі предмети першої необ-

руки ледви могли здержати натиск публіки. Хто хотів пройти з одної частини міста до другої, мусів ждати принайменше три години.

Однак не було глядачеви скучно. Він бачив перед собою ріжноманітну, живу течію народу, яка плила й плила, граючи всілякими красками. Плила не мовчки. — З черги грала перша капеля Марсилісу і марш з бою під Полтавою.

Відтак хор гремів українські, революційні пісні, народ піддержував спів і пісня розливалася широким озером. Пісня переносилася на моряків, гвардейську піхоту, кінноту а кінчалась у товпі за маніфестантами.

Весь похід був вкритий лісом прапорів з ріжнородними українськими написями.

Молодий, артилерійський хорунжий Короленко, замордований пізніше Муравьовом у Києві, їздив конем то тут то там, доглядаючи порядку. Не могло бути й мови про

який небудь рух трамваїв, самоходів, омнібусів і візників.

Якби не публіка у вікнах і балконах, то булоби вражінне, що ціла столиця бере участь у маніфестації — писали російські часописи.

Похід задержався перед головним собором Ісаківським. Тут на великій площі помістилась за представниками ледви одна осьма часть війська і усталилась в чотирикутник.

По торжественній Службі Божій, відправленій архиресом Собора, і його благословенстві над схиленими прапорами і морем народу, виступили промовці і перший раз за цілий час існування могутньої російської держави промовили в столиці грізних царів публічно до народу по українськи взиваючи його горячими, палкими словами до любови України, до успішної праці над її відродженням, до повороту у свою батьківщину.

Загуло безконечне: — Слава Україні!...

ходимости, а в першій мірі на сільські продукти. Разом з тим будуть визначені доволі високі грошові карни та арести за недодержування максимальних цін. Це новий а зареком старий та все безуспішний спосіб боротьби з тим чого не можна серед даних умовин побороти. Доріжня, це явище, що обіймає ціле господарське життє. Щоби вести успішно боротьбу з нею, треба боротьбою обняти ціле господарське життє. Інакше вона на нічо не придасться. Нові, заповіджені в польських часописах, способи боротьби з доріжною обнімають як раз частину тільки господарського життя Польщі. Виходить з того таке, що з одного боку ведеться боротьба против доріжні і вістря цієї боротьби звертається проти тих, які падають самі під її тягарем, а з другого боку лишається інчим чинникам зовсім свободну руку в установлюванні цін на свої вироби. Тим чинником, який не зв'язаний ніколи" максимальними цінами — установлює для себе довільні ціни на свої вироби є якраз сама польська держава. Вона то на протязі 3 місяців підвищила від 350—400% свої залізничні і поштові тарифи, в тій самій висоті піднесла вона ціни на сіль, тютюн та на інші вироби державного монополю, підвищила далеко більше ціно на заграничні товари, серед яких є чи не найбільше рільничих знарядів. Разом з тим підвищує польська держава оплати, ухвалює грубоміліонні місячні платні для своїх урядовців, викидує великі мільярди на війсьско, поліцію, на колонізацію українських земель, уділює величезні кредити для польських банків та

За сімнацять днів революції зібралась більше як стотисячна толпа в столиці Петра Великого найбільших проступників, пра-правників тих, на яких кістках Петроград збудований.

Страшна потвора, якій триста літ тому всі члени обтяли, підняла нечаяно голову.

З її уст гуло і неслось: — Слава, Слава, Слава Україні! Похід рушив до державної думи, де творився коаліційний уряд. Від імени думи витав маніфестантів посол Стеклов. Краснорічивий адвокат Керенський не вийшов, бо розумів, що ця маніфестація ніщо інше, як святий протест і виступ проти гегемонії Росії над другими народностями. А серед них перше місце занимали Українці як численістю, так простором своєї землі. По промовах розійшлись маніфестанти пізно вечером в порядку по домах і казарнях. В Києві подібна маніфестація відбулась аж за п'ятнацять днів.

Агатон Добрянський.

кооператив, які з великої вдячності до польської щедрості паскують як найкраще та спричинюють своєю спекуляцією неможливий зріст доріжні. А щоби покрити ці всі державні видатки державна машина друкує величезні маси польських марок та кидає їх на торг. А звичайно, чим більше є на торзі товару, тим він дешевший. Чим більше в обороті польських марок тим вони дешевші, а тим дорожче стає все інше поза польською маркою. І як з того видно сама держава, своїми необчислимими зарядженнями спроваджує стан дорожничі, против якого відтак мобілізує свої державні органи. Щоби діяльність цих протидоріжничих органів могла принести якунебудь користь для населення, вона повинна почати від держави. Але це ледви чи можливе! Воно занадто складне і доволі трудне до переведення. Лекше боротись вже зі селянином. От вже є найнижчі ціни. Є установлені кари за недодержування цих цін. Можна буде приневолити селянина до продажу за безцін своїх

сільських продуктів, молока, яєць, сира. Та даремні будуть такі зусилля, бо в цей спосіб не можна побороти доріжні. Як що селянин не дістане по приступній ціні різних знарядів та шкіри, як що держава не дасть йому дешевої соли і залізниць і як що вона буде жадати оплати податків в золоті в той час, коли він дістане за витвір своєї тяжкої праці безвартну марку польську, за яку дуже тяжко йому щонебудь купити — тож і не зможе він вести свого хазяйства. І тому не може мати ціли така боротьба з доріжнею, бо це буде боротьба паперова. Господарського життя не можна упорядкувати самими наказами. Доріжня щезне лише тоді, коли буде добра господарка в державі, коли вона зможе дійти до заведення у себе повновартного гроша, в якому можна буде усталювати ціни. І як довго селянин не буде в можності доставити за свої продукти правдивий гріш так довго всякі дотеперішні спроби боротьби з доріжнею будуть подібні до боротьби з вітраками.

Рада для тих, що хочуть женитися.

Останніми часами ведеться інтересна війна, безкровна, без гармат і тріпавих газів, війна проти високих жіночих закаулуків. Хочуть перекопати жінок, що в черевиках на низьких закаулках вигідніше ходити — але хіба жінку перекопає коли хто-небудь? Отже треба вести правдиву війну. Один з американських лікарів заатакував дуже поважно неуступчиву жіночу армію в тій „закаблучній” війні і попав, здається, в саме найнижнє місце. Він сказав, що дівчина, яка привикла хо-

дити на високих закаулках, не може бути доброю жінкою. Мушкетери, що хочуть женитися, повинні дуже звертати увагу на це, чи їх суджені не ходять на високих закаулках і не женитися тоді з ними. Чи то перекопає жінок і чи жінки вже побіджені?

Боїмося, що це не тільки, що pomoже, але й доведе до цього, що жінки перестануть взагалі ходити в черевиках з закаулками.

З сучасного лихоліття.

З Рогатинщини нам пишуть: За святкування 1. падолиста, рогатинське Староство розв'язало місцеву філію „Просвіти”, яка дістала таке характеристичне письмо:

Starostwo w Rohatynie, L. 36 963/23 Rohatyn 13 XI. 1923 Do Wydziału Filji „Proświty” na ręce przewodniczącego Pana Dra Semena Hładkiego w Rohatynie.

«Według relacji Powiatowej Komendy Policji Państwowej z dnia 6 listopada 1923, L. 677/23 — prez. wydał Wydział Filji „Proświty” okólnik do wszystkich czytelników „Proświty” w powiecie w sprawie święcenia przez ludność ruską (?) dnia 1. listopada, jako rocznicy odrodzenia państwa ukraińskiego.

Ponieważ tego rodzaju czynność stanowi podburzenie spokojnej ludności ruskiej (?) i zakłóca spokój publiczny w powiecie a nawoływanie do nielegalnych (?) zgromadzeń i odczytów jest przekroczeniem ustawy o zgromadzeniach, przeto ze względu na stwierdzone przekroczenie statutow

i zakresu działania stowarzyszenia, jak również z uwagi na ujawnioną od dawna (w czasie konskrypcji w 1921 r., w czasie wyborów 1922 r.) antypaństwową działalność Filji „Proświty” — zawieszam po myśli § 25 ustawy z dnia 15. listopada 1867 dz. u. p. austr. Nr 134 czynności stowarzyszenia Filji „Proświty” aż do dalszego zarządzenia i zakazuję pod rygorem skutków prawnych zbierania się członków stowarzyszenia lub powzięcia jakichkolwiek uchwał.

Równocześnie zarządzam o pieczętowanie lokalu Filji „Proświty”. Przeciw temu, wolno wnieść rekurs do Województwa w Stanisławowie przez tutejsze starostwo, w ciągu dni 14, licząc od dnia następującego po doręczeniu.

Radca Województwa i Kierownik Starostwa: Podlewski.

Поліційні містерії.

Поліційні органи, в пошукуванні за злочинними „виротозими” елементами не обмежуються тільки до Українців. Перед пару днями виявився отвертий лист якогось Маріяна Пенкоши, який на сторінках „Всесу” протестує проти середноазійних практик на його особі.

Хтось десь колись (чи не варять?) доніс дефензиві, що в Польщі існує терористична організація, яка поставила собі за ціль пускати в повітря військові магазини, порохівні та залізничні мости. Члени тої організації носять усі моноклі (окуляри на одно око).

На такий точний і бистроумний донос дефензива взялася до роботи і почалися арешти людей, що носять моноклі. Але Маріян Пенкош монокля не носить і сидів собі безпечно як у Бога за пазухою. Аж тут одначе в ночі явилось в його помешканню кілька агентів і поліціантів та безпардонно арештували його.

По двох днях вивезено його до Варшави і всаджено до славного криміналу „на Мокотові”. Там просидів бідолаха два прикрі місяці, не знаючи за що і пощо. Щойно перед пару днями переслухано його і.. випущено.

Показалося, що Маріян Пенкош не тільки не знав про жадну організацію польських саботажистів, але й не носив монокля. Одиноким „прогрішенієм” його було те, що кореспондував у справі помешкання з чоловіком який фактично носив монокль.

Сорочка й газета.

Десь газету українську
Раз сорочка запитала:
— Хто тебе так добре виправ,
Що така біленька стала?

Таж бувало, памятаю,
Ти замурзана ходила
І цілі роки до тебе
Не притулювали мила.

Каже їй на те газета:
— Перше цісар був проклятий
І не дозволяв газети
Хочби раз на тиждень прати.

Але як прийшли сусіди,
Всюди праця закупіла:
І ось бачиш я що днини
І змагльована і біла,

— Але прачка в тебе прачка,
Роботяща то натура;
Якже зветься: Хима? Приська?
Катерина?!.. — Ні! Цензура!

Як Ірландці по довгій але витревалій боротьбі добули собі волю?

В передостаннім числі писали ми про це, в який спосіб попався безгаланний ірландський нарід — у важку неволю, та яких способів добирав ворог, щоби його винародовити, а Зелений Острів заселити англійськими кольоністами і зробити з нього англійський край. Але 300 літ англійських зусиль пішло марно.

Боротьба почалася 140 літ тому назад. Тоді у сусідній Франції вибухла велика революція проти гнету короля і великих панів а на устах усіх не лише у Франції, але й поза її границями лунали приманчиві революційні кличі — свобода, рівність і братерство. В цілій західній Європі повіяло немов весняним подувом. Свобода для всіх, хто був в неволі і пониженому здавалося ось ось вже зближається. А Ірландія — вонаж так близько була від того краю де лунали кличі свободи! Поневолений, від триста літ, погорджуваний нарід почув також в собі свіжі, молодечі сили. По цілім краю повстають тайні ірландські товариства під назвою „Білих Хлопців“ (White Bogs) та товариства „Дубового Серця“ (Hearts of oak). Присягою зобов'язувалися члени тих товариств майно і життя жертвувати за рідний край, не давати пощади ні зрадцям ірландського народу, ні ворогам для яких ніжне, глибоко-релігійне ірландське серце стало твердим — дубовим. Почалася боротьба не отверта, тайна. Члени організації нападають на англійські школи і уряди а хутори англійських кольоністів в першу чергу падали їх жертвою. Якась таємна, укрита сила мов невидимий вулкан працювала під землею поневоленого острова, підриваючи основи чужого панування краще чим отвертій бій. За тайними товариствами стає цілий ірландський нарід, бо в них бачить він найкращих своїх оборонців. Коли хто мав зносини з ворогом, того карав окремий, тайний суд а присуд виконували так звані „Хлопці права“ (Right Bogs) З розкинутих по цілій Ірландії тайних гуртків повстає оден союз під назвою „Союз Зєдинених Ірландців“ (United Irishmen).

Такий неприродний стан довго не міг тривати. На Зеленому Острові що все ще числився англійським краєм, Англієць був непевним ні дня ні години. Тому не хто інчий а таки англійські кольоністи починають звертатися до англійського уряду з горячою просьбою змінити своє поступованне зглядом Ірландців, бо мовляв, їх життя в цій

країні стає невиносимим. Сильна, могутня Англія, що саме тоді стала одною з найбільших держав світа — поволи стала робити відворот перед малим, бідним, хлопським народом. Англійський парламент почав відкликати один проти ірландський закон за другим. Ірландців почали допускати до урядів та дозволяти закладати ірландські, католицькі школи. Але відворот пішов ще дальше. Досі ірландський нарід, позбавлений землі, яку розparcelьовано між кольоністів, мусив віднаймати від них ґрунт. Тепер англійський парламент ухвалив таке право, що кождий ірландець, який через довгі літа за чиншом віднаймав поле, ставав його власником. Та це все не вдоволяло вже тепер Ірландців. Домагання ірландських патріотів, згуртованих в Союзі „Молода Ірландія“ йшли дальше: вони зажадали самостійної ірландської держави. Розумніщі, англійські, державні керманічі годилися на самоуправу з власним парламентом. Однак проти такого закону, який мав бути ухвалений англійським парламентом піднялася скольонізована вже англійською людністю частина Зеленого Острова — провінція Ульстер, яка попросила собі до помочи англійських дідичів. Внесений в англійським парламенті закон про ірландську самоуправу (Home Rule) повалено. Ал: й „Молода Ірландія“ тепер не спішилася брати ці охлапи. Вона знала, що не автономія, лише самостійна, ірландська держава може раз на все забезпечити свободу та добробут мешканцям Зеленого Острова. І піднялась до боротьби за це найвище право.

Завязалася організація, про яку так багато чулося в останніх роках — організація Сінфайнерів або Союз Феніїв. Союз Феніїв була вже чисто військова організація. головна управа мала свій осідок в Америці, де як сказано жило значно більше Ірландців чим в самій Ірландії. Там в Америці утворилося ірландське, революційне правительство, яке опираючися на грошеву поміч американських братів повело в Ірландії боротьбу. Сінфайнери покладали собі цілю не

йти з Англією на ніякі переговори аж доки на Зеленому Острові не повстане Ірландська Держава.

Прийшла світова війна; хто бажав її більше чим Ірландці? — Подібно як всі гнетені народи й вони сподівалися, що це прийшла найкраща й рідка нагода, вибороти собі незалежність. Прийшла війна, мобілізація і перші бої з Німеччиною. Невелику потіху мала Англія зі своїх підданих — Ірландців. До війська добровільно ніхто з них не йшов, а коли заведено примусову військову службу, тоді сини Зеленого Острова шукали першої нагоди, щоби дістатися в німецький полон. З початком війни зачали Німці боротьбу т. зв. підводними суднами. І ось на побережах „англійської“ Ірландії німецькі підводні судна знаходили для себе захист та бензину.

В останнім році світової війни боротьба Ірландії за власну державу перемінилася у звичайну домашню війну, якою кермував славнозвісний провідник ірландського революційного уряду в Америці, де Валера. Він прибув тайком до Європи на рідний Зелений Острів, щоби особисто кермувати ірландською революцією. Під боком англійських урядів зорганізувались ірландські військові відділи, вправляли по ночах, нападали на Англієць та зводили формальні бої на вулицях навіть столичного міста Дєбліну.

Від покінчення світової війни (1918 р.), кипіло в Ірландії майже чотири роки мов в кїтлі. Сего не могла видержати й побідна Англія. Вона, що разом з другими союзними державами побідила найсильнішу військово державу на світі, Німеччину, мусіла податися перед малим, але на всяку жертву готовим ірландським народом і згодилася утворити з Ірландії окрему державу. Англійські війська покинули Зелений Острів а владу передали в руки Ірландців. Застерегли собі лиш дуже слабку звязь іменно зверхність англійського короля.

Так то славний ірландський нарід боровся за свою волю; ніколи не тратив він віри в побіду своєї слушної справи, а за понесені жертви здобув собі дорогу волю та став господарем на своїм любім Зеленому Острові.

4.

Вертають на Україну.

Слідами Тютюнника пішов проф. Грушевський і ком. київської дивізії У. Н. Р полковник Янченко, які виїздять на дніах на батьківщину. По Варшаві ходять чутки що й Петлюра радби вернути наку-

чивши собі гостину у союзників. В тій справі згідно з вістками польських масописів, ведуться навіть переговори між Петлюрою а Харківським урядом.

Ще про українізацію.

Останніми днями в українських колах та українських часописах занадто багато говориться і пишеться про так звану українізацію на Великій Україні. А деякі часописи так захоплені новим курсом на Україні, так славословлять мудру політику Свєдєнів, що забули чести, пристойність, і крихітку — правди в справах, в яких вони мало розуміються. Коли взяти під увагу, що преса мусить безсторонно освітлювати факти в життю народів і не вживати демагогічних способів а служити тільки правді, то зовсім незрозуміло для чого старається газета „Селянська Доля“ (вид. в Луцьку на Волині) переконати, що на Великій Україні, як не запнував рай то стан, що мало чим різниться від раю, що там іде повним темпом українізація урядів, шкіл. Кого вони хочуть переконати? Може земляків — Наддніпрянців?! Далі висновок сам собою проситься. „Емігранти Великої України, який великий проступок ви робите, — в той час, коли твориться велика національна справа на Україні — ви, найбільше всього потрібні українському народові, та українській справі, даремно перебуваєте закордоном без праці без користі. „До доми на культурну працю!“ Коли стати на шлях (диві інформаційний календарик на 1924 р. видавництва „Добра Новина“ Порфирій Бунак, Львів, вулиця Скушинського 14) що Українська Радянська Республіка є суверенна держава, яку визнали Польща, Латвія, Литва, Австрія, Туреччина, то сором сказати, що в українській „Державі“ треба проводити українізацію. Здавалось, кому, а „Селянській Долі“ треба було знати, що Радянська Українська Республіка, як держава — це міт і що українська справдешнім господарям України потрібна для зовнішнього експорту. Що і кого українізують товариші? Кажуть уряди радянські а коли взяти на увагу, що в урядах переважно панують москалі і жида то кого приходиться українізувати? Зайдів вороже настроєних до всего українського. Правда, були а може нині є комісаряті, де українська мова терпілась через те тільки, що на чолі стояв комісар українець. (Нпр. Т. Тараненко в Укр. Глав-Цукорі — в Кієвцукорі, по повітових місцях в нар. осв. тах — де обсаджено було посади українцями а в решті урядових інформациях навіть в Вол та повіт ісполкомах панувала „обшепонятная мова“. І скільки треба часу на се, щоб ворожий елемент, перетворити в прихильний до української культури? Ясно, що там де були українці урядовці (хоч незначний процент) мо-

жлива якась ще українізація. А як зукраїнізувати, Київський, Харківський, Собези або Київську біржу праці, або Харківський Нархотрод. де всі урядовці, Богом вибраний народ, де мова при відсутности клієнтелі буває своя (жидівська)? Ці установи легше знімати а ніж зукраїнізувати. Наказами тут нічого не зробите бо ви маєте справу з пануючим селянином. Пануюча нація не визнає законів — тим більше приписів. Друге, що воно за явище українізація, що не вимагає жадних підручників? Коли, при гетьмані в деяких урядах оголошено теж українізацію, то урядовці (малороси і москалі) примушені були придбати хоч словник (української мови) Дубровського, коли на Великій Україні, як вірити Селянській Долі (ч. 7.) йде українізація повним темпом, навіть шкіл нижчих середніх, вищих, урядових інституцій, коли при бідності технічних, культурних та фінансових засобів на Україні не можна видати підручників для шкіл, в українських видавництвах в Берліні, Ляйпцигу, Відні у Львові не мають жадних замовень з боку В. України навіть на український пра-

вописний словничок Г. Голоскевича. Може словник Голоскевича контр-революційна книжка? Мабуть там така українізація? Третє: Як би правдиві господарі України щиро хотіли, для людського ока показати прилюдно початки українізації, то належно всі написи на залізницях (стаціях, вагонах) написи на вулицях, в трамваях, шильди на склепах давно були би українські (по шильдах чужинці вчать ся мови держави, в якій вони перебувають), але цього не бачимо, і не чуємо. Боюсь я тої українізації... Боюсь дарів фальшивих людей.

Большевики вже стільки разів підбурили український народ. Вони кожний раз як треба було їм цього, примилувались до українства. Троцький видавав накази, що рос. червона армія вступає на Україну тільки як гість Пізніще щойно показували свої зуби. Треба нам добре дивитися, чи й тепер не потребують нас до чогось. Українізують школи, театр а навіть установи — гаразд. Нема їм за що дякувати, бо вони це мусять робити їм цього потрібно, а нам воно належить ся.

По всьому світу.

Комуністична партія Західної України.

Із Харкова доносять, що там відбувся великий з'їзд комуністичної партії Польщі. На з'їзді цьому запали дуже важні постанови відносно перегруповання ком. партії на території Польщі. Дотеперішня комуністична партія східної Галичини, що підлягала Варшаві, перемінилася

в „ком. партію західної України“. Вона обіймати ме всі українські землі в Польщі і буде від Ком. Партії Польщі зовсім незалежна. Для нас подія ця о стільки важна, що вона виказує велике скріплення націоналістичних течій у комуністичній партії.

Льойд Джордж поверне до влади.

В політичних кругах Англії панує переконання, що вневдовзі впаде кабінет Болдуїна, а до влади

прийдуть ліберали з Льойд Джорджом, Аскітом, Черчільом і другими старими політиками.

Чи Німеччина небезпечна?

Французький маршалок Фош (побідник Німеччини в 1918 році) так оцінює німецькі збройні сили: у фабриках російських щомісячний виріб 500 гармат; при мобілізації

можуть Німці негайно виставити триміліонову армію. Її основою є Райхсвера, організації бувших жовнірів і офіцерів, студентські товариства і тайні військові організації.

Вибори в Данцігу.

В Данцігу відбулися вибори до сойму, у яких найгірше повелось Полякам. Вони здобули всього 5 мандатів, міжтим, коли комуністи здобули їх 11. Найбільшу перевагу в соймі матимуть німецькі націона-

лісти, котрі тяжіють до Берліна. Розуміється Поляки тим дуже занепокоєні, бо це означає завзяту, на початках, економічну боротьбу, яка для Польщі дуже негодна.

Побіда націоналістів в Болгарії.

Вибори до болгарського Собранія дали світлу побіду націоналістам, які здобули 1:6 мандатів; опозиція (Стамбуліністи і Комуні-

сти) буде мала всего 62 послів, Провідником націоналістів є голова дотеперішнього уряду Чанков.

Заворушення на віденському університеті.

Німецькі націоналісти побили студентів жидів і викинули з університетського будинку. Неспокій

трева: дні, поліція мусіла розганяти розюшених студентів.

Справа Реки.

Місто Река (Фіюме) було дотепер кистю незгоди поміж Італією а Югославією. Вчора остаточно прийшло до взаємного порозуміння.

Італія вправді задержала Реку, але дозволила Югославії свобідно користуватися пристанею.

Ділять панську землю.

Із Ковна, столиці Литви, доносять, що тамошний уряд скон-

щиків і розпарцелював поміж селян. Дотепер забрано землю у 400 сі-

діставав за свої продукти таку ціну, яку мусить він платити за шкіру, залізо та інші предмети потрібні до господарства. Взагалі пан міністр зробив себе великим опікуном і добродієм хліборобів. Та як кожний його попередник так і пан Хлаповський (так зветься той новий пан) говорив все те на вітер. Це, про що говорив вчора, позабув сьогодні. Вчора була у него охота побазікати дещо про поправу та відтяження хліборобського стану, сьогодні думає і говорить вже зовсім інакше. І так приказав він, щоби хліборобам не давати більше ніяких підмог з державної каси. Се не булаби велика шкода для наших селян. Вони і так не дістали досі від Польщі і мабуть не дістануть ніколи ніякої підмоги з державної каси. А якби і дещо дістали коли, то се буде каплею в морі супроти того, що дістануть рівночасно польські хлібороби та всякого рода кольтоністи і осадники.

Та добродій хліборобів пан Хлаповський йде далше. Він придумав для добра хліборобів новий податковий закон. На основі сего закона кожний хлібороб, у якого буде хочайби тільки одна штука рогатої або нерогатої худоби, буде мусів платити великий податок! От такі то діла опікуна хліборобів! Сьогодні жадає він податку від худоби, завтра жадає він податку від курки а через деякий час придумас ще щось кращого...

Складайте жертви на захоронку ім. Михайла Голубця.

Дописи.

Дрогобич. В Дрогобичі відсвятковано день 1. падолиста торжественним Богослуженням в Церкві св. Трійці. 2000-на маса народу виповнила церкву по береги, чета мужеського і чета жіночого пласту держали почетну сторожу коло могили Героїв, прикрашеної многими вінками. Все булоб відбулося без інцидентів. Але при кінці Богослуження рознеслась вістка по церкві, що кордон поліції оточив церкву, щоби виходячих пластунів арештувати. Бідні діти мусіли на скорі скидати свої пластові відзнаки і капелюхи, та замасковані по одному виходити з товпою з церкви. Кордону видати не було, але в сусідних тінях в камениці були укриті 2 чети озброєних поліцаїв — готових до борби зі... шкільним пластом. Комісар поліції кождому молодому хлопцеві особисто заглядав під блюзку, чи не знайде де пластової відзнаки.

ШИЛОМ ТА ПАЛКОЮ.**Титули.**

(Практичні поради для тих, які не мають ніякого титулу).

В нас, у Галиччині з давен-давня завелася дика епідемія титулів. Пан меценас, пан радник, пан доктор, пані меценасова, пані радникова, докторова, інженерова і т. д. і т. д. Тяжко визнатися в тім усім. А хорони Вас Господи помилитися. — Гніви на ціле життє.

На щастє Галиччина вузенький загумінок, і люди мало-помало пізналися всі та навчилися як кого титулувати.

Але прийшла війна, прийшли повоснні часи і обставини змінилися. Багато людей не мало змоги, чи охоти виробити собі патент, хоч уже давно вони під козацьким вузом. Почали ті люди вчашати на концерти, балі, до фризієрів та реставрацій і всюди був з ними клопіт, як їх кликати.

Повоснні студенти, одинокі вибрили з цієї халепи. Вони почали всіх отсих сивавих безтитуловців кликати просто: Пане Товаришу!

Але старші громадяни були далі в немалім клопоті, бо які вони собі ніби „пани товариші“.

Прояснили щойно атмосферу і фізіогномії два мужі, повні ініціативи й енергії: фризієр Курц і реставратор Фукс, оба з Руської вулиці. Вони, зробивши спільну нараду, рішили, що половину тих людей без титулів треба кликати через „пане директор“, а другу через „пане редактор“. Зверхний вигляд і поведеннє „гостя“ мали вказувати до котрої з тих двох категорій він належить.

Лисина, певність себе і незнаннє чужих слів (прим. „нема анонсу“ замість „нема сенсу“) мали вказувати, що це директор.

Нечесана чуприна, забудьковатість (прим. що до плачення) клепаннє по рамени і вищий стиль мали означати редактора.

Але все таки оці реформи не знищили лиха. Багато остало ще людей, які мали претенсії на один з повищих титулів, а їх ніхто так не кликав.

Для одних і других хочу подати кілька вказівок, якими повинні покористуватися.

1. Як виробити собі титул редактора?

1) В доступній собі газеті впросити поміщеннє одного фейлетону, підписатися повним іменем і написати так:

„Іду я вчєра Руською вулицею. Сонце клонилося і т. д. Проти мене надійшов мій знакомий канонік

з Підгаєччини о. М. (назвисько яке небудь, але обовязково „канонік“ для більшого ефекту!) Вже з далека кланяється мені і кричить:

— Моє поважаннє пану редактору! Що нового з політики?

— О! Багато — відповідаю. Але вибачте отче Канонік, я спішуся, бо ще маю нині написати вступну статтю.

Далі вже що небудь торочити, бо воно неважнє...

Вражіннє і ефект будуть незвичайні. На другий день усі читачі даної газети звати вас будуть редактором.

2) Дати собі видрукувати візитівки з написом „Н. Н. редактор“, і при всякій нагоді втискати в руки знайомих і незнайомих. Можна визвати когось на двобій, але цей спосіб занадто ризикований, бо тепер люди сгали більш нервові, не ждуть навіть на секундантив, а просто палкою чи гарапником бють через лоб.

3) Фуксови і Курцови розказати при нагоді хід думок у своїй останній передовиці. Одначе до того треба солідно підготуватися, бо оба вони визнаються ліпше на політиці, як не один лідер партії, не виключаючи і християнсько-суспільної.

4) В кожній розмові, на якубто не було тему, всадити: „ми редактори...“ Прим. про погоду: „Ми редактори не маємо часу займатися метеорологічними) прошу не мішати зі словом „металюргічними“ зявищами.

Успіх напевно буде повний. Не завадить при тім усім навчитися кілька тящих технічних висловів як: метрампаж, шпек, тіраж, безголовля і т. п.

II. Як виробити собі титул директора?

1) Заложити якусь фірму, конечно у Львові: капітал, льокаль і урядженнє непотрібні. Ходить головно о розголос і в тій цілі треба просити помочи редакторів. По оплаченню гонорару появиться в пресі, що такі а такі інженери, взялися за епохальне діло — піднесення рідного промислу з упадку. На складі в їх магазинах знаходиться: Повила, нафта, фортепяни, пірс, машини рільничі, убрання, селєдці, електричні лампки, Записки Наук. Тов. ім. Шевченка і всілякого роду насіння. Всесторонність робить добре вражіннє і виробляє довірє до фірми.

Замовленнями не гризтися. Вони не прийдуть, а як і яке припадково трафиться то полагодити єго в першій-ліпшій фірмі з можливо добрим заробітком.

2, 3 і 4) Подібно як у редакторів, крім того навчитися кілька тящих технічних висловів як: госса, крах, еальдо, конто, кримінал і ще пару, наскільки голова помістить. Ось і все що відноситься до виробреннє титулу директора. Звертаюсь до вас кандидати (слово кандидат чуже, означає того, що пхасться кудинс-будь) на редакторів і директорів — послухайте мене, зробіть, як раджу. Побачите, який буде успіх!

За пару днів будете вже в надзірних радах Союзів і Союзу Союзів. Всі вас будуть кликати редактором чи директором, а хочби ви потім до смерти грали на лірі під Преображенкою, титул вас буде держатися, як Українці цісаря Франца Йосифа I.

Зис.

P. S. Позволяю всім українським редакціям покористуватися моїми вказівками і подати їх у довільній формі читачам до відома

В Німеччині.

Ціла Німеччина очікує з дня на день упадку уряду Штреземана, проти дальшої політики дотеперішнього уряду висказалася рішучо ціла правиця і ціла лівиця. Рішеннє западе мабуть в суботу, всі переконані що до влади прийдуть праві, націоналістичні партії. Неспокій, штрайки і грабування скленів повторюються ще дальше. Поодинокі німецькі держави жадають зміни конституції в напрямку унезалеженнє від Берліна. Головно Баварія пре до повної автономії, навіть

з правом свобідного диспонування армією.

Рада Амбасадорів займаючися німецькими справами рішила вислати до Німеччини контрольну комісією, котра має перевірити чи Німці здібні платити відшкодованнє. — Рівночасно Амбасадори заявили, що не бажають собі видачі бущого наслідника престоло, але вимагають від уряду, щоби той добре дивився кронпринцови на пальці. — Каша німецька варитья дальше!

Податкові полєкші!

На численні запити в справі податкових полєкш ми повідомляємо отсим всіх інтересованих, що ці полєкші мають бути признані

в ґрунтових та домових податках в тих випадках, коли господарства потерпіли в наслідок світової або інчої війни. З окрема будуть ко-

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Хліборобська руїна.

Хоч на цю тему писалося вже в попередніх числах „Нового Часу“, містимо цю статтю, щоб справу освітити з усіх сторін, бо це питання незвичайно важке і болюче для наших селян. — Редакція.

Недобра державна господарка важким тягарем упала на всіх мешканців, що добровільно чи недобровільно опинились в Польщі. Цей тягар для селян-хліборобів, отже для загалу Українців, тим більший, що zorganizований промисл і торгівля, а навіть ремесло стосують ціну за свій товар і працю до доляра чи золотого, а незорганізоване село мусить віддавати їм свої продукти по ціні яка, як це кажуть наші селяни, стосується хіба до польської марки. Ось кілька прикладів: Перед війною купив наш селянин добрі чоботи за сотнар вівса. Тепер треба дати за такі чоботи кругло 6 сотнарів вівса. За сотнар вівса міг був купити наш хлібороб перед війною 5—6 пар ходаків. Тепер ледви чи дістанеш за це одну пару гірших ходаків. — Пятнацять морговий господар, що засівав третину свого поля житом, міг купити перед війною (рахуючи 7 сотнарів зерна з морга) упряж на пару коний за дев'яту частину свого жита. Тепер він мусив би дати за таку упряж майже усе своє жито, а щонайменше чотири п'яті частки. Тай, сьогоднішня упряж не передвоєнна. Нею довго не натішишся! Коли-ж тільки зерна треба дати за одну упряж, то що-ж лишиться навіть такому 15 морговому „кулакові“ на засів та хліб! А кілько у нас таких нібито богачів? Таж на сотню хліборобів у нас поверх 80 мають замало землі, щоби з неї можна вижити навіть і не думаючи про нову упряж для коний! — За 25 яєць можна було дістати перед війною 2 кілограми мила, тепер нема за них і одного. Окутте коня коштувало перед війною чверть сотнара жита,

тепер пів. Нафта таксамо хоч двічі дорожча. Одним словом усе, що тепер селянин мусить купити два, три, п'ять і шість разів дорожче в порівнянні з усім тим, що селянин-хлібороб не може, але мусить продати. Праця сільського робітника стосується очевидячки також до жита, бульби, цебулі і молока, а не до мила, заліза, доляра і золотого. Парубок заробляв перед війною на день найменше 5 літрів нафти, а тепер пів, найвище одну. Не диво, що і державна статистика виказує, що наприклад в першій половині минулого місяця харчі в містах подорожляли на кругло 77 процент але одяг аж на кругло 143 процент. При цім усе треба тямити, що коли на львівській торговиці платять за 1 кілогр. живої ваги 35—50.000 мк (14. X. ц. р.), то рівночасно в склепах жадають і дістають різниці за 1 кілогр. мяса щонайменше 120.000 мк. Таке саме діється з мукою і з усім сільським, як воно вже в міських руках. А все таки харчі (в місті (отже передусім хліборобський продукт) навіть з нехліборобською кавою чи чаєм дорожчать на 77 проц., а одяг, отже те, що хлібороб мусить купити, аж на 143 проц.

Чи таке діється тепер на цілім світі?

Боже борони! Ось возьмим наприклад жито. В перших вісьмох місяцях цього року плачено в Польщі за сотнар жита пересічно 2 долари 54 ц., але вже в чеській Празі 3 дол. 17 ц., в нещаснім Берліні 3 дол. 34 ц., в Парижі 4 дол. 14 ц. і навіть в Чикаго, де все величезні надвишки збіжа, майже 4 дол. Отже в Польщі хліборобські продукти дешевші ніж на цілім світі! І коли всі товари витворені та зібрані на продаж селови стосуються до золотого й доляра, то державні польські розрахунки слушно виказують, що від 1918 року ще ніколи не було так дешевого збіжа як тепер, коли долар а з ним і все

фабрично-міське йде великанськими скоками що години в гору.

Сільське хліборобство вже не виплачується. Ціна продажі нища від ціни якою хлібороб здобуває свій продукт. За свій продукт селянин вже не годен одягнутися ані вбутися, ані купити упряж. На це вже тепер він мусить зменшувати свій варетат, наприклад випродувати худобу. Навіть помішні навози вже не виплачується купувати. Таксамо лпші хліборобські знаряди. Перед сільським хліборобством отирається пропасть свіжих довгів а потім загального зубожіння. Біда і душу кривить. Ось чому так сильно кричить тепер село до своєї інтелігенції, до своїх кооператив та банків: „Ви не годні всьому зарадити, але все таки ратуйте! Організуйте спільну продаж сільських продуктів, не дайте попасти нам у роспач а собі самим у прірву! Що можете, робіть!“

Некредитова кооператива почувала цей голос і радаб помогти.

Коли почус цей крик „Красвий Союз кредитовий“ і передусім головний наш фінансовий кулак: „Земельний банк“? Невже-ж вони все ще думають, що долари в їх залізних касах є цім, чого потребує тепер наш нарід або що такі долари щось інакше аніж колись корони в бабиній скрині?

Ми в чужій хаті і вже тому не годні зарадити всьому лихови, але вже навіть наша молода кооперація може в цім напрямі богато помогти нашим хліборобам коли добре zorganizує спільний закуп товарів для села і збут хліборобських продуктів. В цім напрямі мусить піти вся дальша праця наших кооператив і для цієї справи мусять бути пущені в рух усі тепер мертві грошеві засоби наших фінансових інституцій, коли ці інституції не хочуть опинитися поза живим національним життем.

Остан Луцький.

ристуватися сими знижками і то у висоті, поданій нами в першій числі нашого часопису сі хлібороби, на чіх ґрунтах знаходяться стрілецькі окопи, воєнні укріплення або які мають шкоди в господарських будівлях, та в живім й мертвім інвентарі. В тім остатнім випадку треба буде доказати, що вартість й стан тих будівель або живого і мертвого інвентаря є менча від їх вартости перед 1. серпня 1914 і через те дохід з господарства не досягає передвоєнної висоти. Щоби

таку знижку дістати треба **сейчас а найпізніше до дня 1. грудня 1923 р.** внести вільне від стемпля подання до приналежного скарбового інспекторату. В такім поданню треба докладно зазначити, що є знижене, чи сам ґрунт через те, що на нім є окопи або інші воєнні будівлі потерпів і оскільки, чи зменшена є в наслідок воєнних подій вартість господарських будинків або мертвого й живого інвентаря, і на скільки є се знижене, яких розмірів є ті шкоди і в якім

часі ці ушкодження спричинено. Такі подання має вносити громада за всіх пошкодованих. Тому треба це припилювати в громаді або самим пошкодованим внести сейчас такі подання.

Крім цих знижок податкових треба жадати відложення заплати та розложення на рати залеглих податків без оплачування процентів проволочки в тих випадках, коли господарства потерпіли в наслідок воєнних шкід або елментарних нещасть, як пожар, повінь, град

і т. п. Ті подання є вільні від стемпля і вносяться їх теж до належного інспекторату.

Чи буде який хосен з тих по-

дань не знати але в кожному разі треба селянам використати кожду нагоду, щоби зменшити собі податковий тягар.

Політичний процес у Львові.

В понеділок, 19. листопада почався у Львові великий політичний процес проти 11 молодих хлопців городецького повіту зі сіл Семиківці і Михальча. Акт обжаловання закидає хлопцям, що вони створили тайну оружну організацію, яка мала на меті розбрати станицю паньствової поліції, грабити двори, перейти до совітської Росії і повернути зі збройними бандами назад для викликання повстання і домашньої війни в Малопольське східній. Проводирі організації втіли втечі. Повстання

мало відбутися в квітні, а вже в марті о нім поліція довідалась. І коли заговорники зібралися з оружем в стрілецьких рові за селом, сполошив їх вистріл і свист. Поліція зробила облаву і зловила 8-ох. Всі вони молоді парубки, наймолодший 15 літ, найстарший 30, до вини не потуваються. Зізнання, які зробили на поліції відкидають, бо зложили їх під примусом. Підчас розправи розказують про звірські знущання жандармів. — В найближчих числах подамо точний звіт з розправи.

Увага емігранти і реемігранти !!

Одинока Американська Державна Корабельна Лінія „United States Lines“ перенесла своє бюро (канцелярію) з вул. Костюшкі ч. 2 на вул. **ГОРОДЕЦЬКУ ч. 69.** Всіх інтересантів просимо звертатися по адресі: **Львів, вул. Городецька ч. 69. — „United States Lines“.**

БІРЖЕВИЙ ПЕРЕГЛЯД.

Наші читачі чули нераз і читали в часописах про слово „біржа“. Не всі може розуміють це слово, тому постараємося коротко пояснити його значіння. Воно двоє: поперше воно означає товариство, інституцію, яка має завданем скупити коло себе, (сцентралізувати) подажу і попит на певні товари. Таке товариство має свій організаційний статут, свій мажток і заряд. По друге слово „біржа“ означає, місце де сходяться купці, щоби перевести між собою торговельні інтереси. В сім другим значінню розуміється звичайно біржу. Маємо різного рода біржі: товарову, рільничу, грошеву, углеву, нафтову і т. п. залежно від того, чим на даній біржі торгують. і право вступу мають лиш устаовою означені особи, а торгувати можна лиш певними більшими скількостями даного товару: приміром найменше 25 штук якогось вартісного паперу, (акцій) 50 метричних цетнарів збіра, 125 метр. цетнарів оливи і т. д. На підставі біржевих торгів видає адміністрація біржі т. з. біржеві цедули, на якій подає дві ціни: найнижшу, в якій була транзакція і найвисшу. Приміром: пшениця коштує від 5,20.00 — 5,40.00. Це була бесіда про т. з. офіційну біржу.

Є еще біржа неофіційна, приватна, або т. з. „чорна“. Торгування на тій біржі є строго заборонені і останніми часами читаємо нераз про різного рода нагінки на „валюся зу“ і відбирання чужих валют. — Якби воно не було, на кожний випадок, обі біржі працюють спільно і в нинішніх часах більшу ролю відіграє „чорна“ біржа і вона є правдивим показником політичного чи економічного стану держави. З тої простої причини, що на неї немає держава жадного впливу крім нагінки. Слова: подажа і попит походять від подавати, щось оферувати і питати, шукати за чимсь.

Грошева біржа.

приватні обороти.

Львів, 22. XI. 1923.

Амер. дол. 2,80.000 — 2,85.000 одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол. канад.

дол. 2,600.000 — 2,650.000 Кч 81.000 — 83.000 фран. фр. 145.000 — 150.000, швайц. франки 490.000 — 500.000, фунт штерл. 12.000.00 — 12,500.000, австр. кор. 40 — 45,50, леї 14.000

Офіційна біржа.

Варшава, 21. XI.

Дол. 2,500.000, фунт. шт. 10,925.000, фр. фр. 130.750, австр. кор. 351,4, кч. 72.000, лр. 110.400, шв. фр. 418.100, гол. гульд. 951.500, бельг. фр. 119.500

Ціріхська біржа.

Ціріх: Берлію нецотований, Варшава нецотована, Нью Йорк 57,23, Лондон 25,15, Париж 31,8, Медиолян 25,20, Трага 16,72, Букарешт 4,80 Відень 80,75 Голяндія 218, Білгород 6,40.

Акційна біржа.

Львів, 21. XI. 1923.

Нинішній день приніс малу звичку купців на торзі банкових і промислових паперів. Попит збільшений — обороти численні. — Тенденція легко звичкова.

Гіпот. Банк 525.00 — 549.00, Промисл. Банк 332 — 360.00, Немойовські 280.000, Ойкос 3,900 — 4,100.000, Паровози 235 — 240.000, Гіри. Серша 4,640 — 5,100.000, Бровари 10,000 — 10,300.000, Ходорів 3,250 — 3,400.000, Цегельські 560.000, Нафта 210.000, Ракшава 4,100.000, Тести 3,500 — 3,650.000, Зеленецькі 8,700.000 — 8,850.000.

Акційна біржа в четвер, дня 22. XI. не відбулася з тої причини, що Поляки святкували день евакуації Українцями міста Львова.

Нецотовані акції.

Яворжно 15,600 — 16,100.000 —, дрібні: Газ 17,600 — 18,200.000, Хибс 5,800.000 — 6,150.000, Газотяги 275.000, Лен 370 — 365.000, Мітрат 117 — 120.000, Пшеворск 95,000.000, Шен 43,000.000, Газоліна 680 — 710.000, Фореста 40 — 395.000, Лисиничі 750 — 755.000,

Збіжева біржа.

Львів, 21. XI. 1923.

Загальний оборот на біржі около 100 тон. Обороти малі в житі, пшениці і муці. Пшеницю пошукують. За бараболями попит малий. — Ціни звичкові. — Пшениця з 1923. р. 5,200.000 до 5,40.000. Жито з 1923. р. 4,200.000 — 4,300.000, Броварняний ячмінь 3,300.000 — 3,600.000. Овес з 1923 р. 2,700.000 — 2,800.000. Пшенична мука 40% „О“ 10,50.000, 55% „1“ 8,000.000, 70% „Н“ 6,000.000. Житня мука 60% 8,300.000, 70% 7,300.000. Лен 9,000 — 10,000.000.

Ціни очіночні з браку транзакцій. — Ціни розуміється за 100 кг.

Ринок.

Мясо волове 300.000, свиняче 360.000, яйця 22.000, молоко 72.000, сметана 170.000, сир 140.000, масло 1,000.000, масло десерт. 1,110.000, сало 600.000, солонина 700.000, пшен. мука I. 100.000, пшен. мука II. 110.000, цибуля 1 кг. 10.000.

Народ собі.

На фонд для ошанування пам'яті полк. Дмитра Вітовського

зложили в Мл.

Директор Степан Максимович Румунія, 1,000.000, о. Іван Піджарко, Дідялів, 150.000, кличе Вс-о. М. Лабай, Вільхівець, о. Евг. Дигдалу, Бусскі в Степана Панаса, госл. Дідялів, В. Кошалкевич, Паремішль, 20.000, кличе Вс. Ос. Мартинюка, суддю в Городку яг. і Вол. Дудкевича, нач. „Нар. Торг“ в Рогатині, Др. Вол. Левицький, Копичинці, 2 дол. власт. дїбр. Роман Лаврук 3 дол. о. Ковч, Капустинці, 20.000, Лесь Ткачук, Станіславів, 270.000, о. Евг. Гошовський, Збоїска, 100.000, о. М. Лабай, Вільхівець, 500.000, кличе суддю Мик. Туржєвича і Марійку Салабанівну у Львові, Вс. Др. Осип Маланюк, Станіславів, 2 долари і кличе Вс. П. Др. Яновича, Др. Грушкевича і Др. Козака, лікарів в Станіславові, Дир. Юліян Шепарович 2 дол. кличе Вс. Дир. Осипа Лятишевського, про. Якова Ковальського і Вс. Добр. Дворянинову, всіх в Станіславові.

Комітет складає жертводавцям щирю подяку і просить всіх до тепер викликаних прислати жертви до *Зем. Банку Гілот у Львові, Підвале 7.*

На Захоронку Мих. Голубця

добровільно зложили від I-XI. до 13 XI. 1923. в Марках польських:

Л. Кізіківна (зі збірки) 15,672.000, о. І. Волянський, Димків 150.000, Л. Вигнєвська (зі збірки) 1,429.400, о. А. Стефанович, Львів 50.000, Познанський, Бяла 50.000, Др. Василь Стасюк, Коломия 4,573.000, Ольга Лящєцька, Самбір 100.000, „Просвіта“ Кривеньке 1,000.000, о. Ст. Дорош, Коремішля 40.000. Старш „Сокола Батька“ 700.000, о. Іван Сениота, Вербіж 50.000, І. Гонтарський, Паремішль 3,000.000, Церков Рогатин (збірка) 727.900, Спіл. Торговля, Денисів 135.000, о. І. Валюх, Трускавець, Збірка через „Заграву“ 1,155.000, нотар О. Мельникович, Галич 1,000.000, „Червона Калина“ Львів 1,000.000, Дмитро Палів, Львів 500.000, П. Пастолок, 500.000, Укр. Держ. Учит. Семінарія 2,600.000, Чит. „Просвіта“, Підмихайлівці через: „Новий Час“ 2,436.300, Фенношин, Станіславів збірка чер. „Н. Час“ 150.000, Фенношин I амер. дол. 2 штуки з 5 К сріби. і 28 штука К I сріби. Інжінір Пежанський 8.000, „Просвіта“ Чортків, 5,000.000, Просвіта Львів 0 календ. 4.200, і.о. Др. Степ. Федак 7,000.000, о. Василь Молчко (збірка в церкві в Осташівцях) 355.000

ОГОЛОШЕННЯ.

БІБЛІОТЕКА Т-ва „Просвіта“, Ринок 10. II. пов. уже відчинена і вивчає книжки в понеділок, середу, і п'ятницю від год. 4—7 попл. 1—1

ВОЗІР! Січовики і Січовички! — Вже друкується ілюстроване, подвійне число „Січових Вістий“! — Ціна **40.000** мп. Замовлення й гроші слати на адресу: — Львів, Ринок ч; 10. II, пов. —

Новина! Новина!

Вже появилася велика повість з VII ст. по Хр. У С. С. — А. Лотоцького

„НАЇЗД ОБРІВ“

У XII. розділах, 172 стор., з вінстою інж. Р. Грицяя. — Читаєш і наче бачиш перед собою найновіші події, Січове Військо, живих людей, радість і журбу нашу. Радимо спішитися, бо наклад дуже малий через дорожнечу паперу й друку. При більших замовленнях значний опуст. — Ціна 2.00 — тепер 280.000 Мп. З рек. пересл. 325.000 Мп. — Адреса: Видавництво „Журналі“ — Рогатин.

ГРУДНЯ 7 ГРУДНЯ

ВІДХОДИТЬ ЖАЙБЛИЦЬКИЙ ТРАНСПОРТ

До Канади

найскорше, найвигід-
нійше їхати сла-
вними на весь світ
кораблями

Львів, Сикетуська 37.
Напроти Головної пошти.

КУНАРД ЛІНІЯ

Кораблі нові побудовані в 1921 р. **Урядження** третої класи вигідні та розкішні. Каюти на 2 та на 4 особи. Родини, навіть і більші, дістають окреме приміщення. Обслуга добра. Харч смачний і обильний.

Централа: **Варшава,**
МАРШАЛКІВСЬКА Ч. 154.

Справи українських емігрантів поладжує негайно, совісно і безплатно спеціальний український відділ.

Львів,
Сикетуська 37.

За шіфкартами (до кожної місцевості в Канаді), та за інформаціями до подорожі звертайтеся на адресу:

КУНАРД ЛІНІЯ

Тернопіль,
Голуховського 19.

З українськими пасажирами говориться і переписується по українськи.